

Могло би се замјерити аутору дневника што уз текст нема никаквих објашњења о лицима која именује, тако да читалац не може сазнати њихову судбину у току рата. Замјерамо издавачу дневника због доста слабе техничке опреме и многобројних штампарских прешака.

Но и поред извјесних недостатака, дневник Милосаве Максимовић—Вуковић лијеп је прилог за упознавање и проучавање организације и рада здравствене службе на једном дијелу ослобођене територије Црне Горе и окупаторско-квислиншког терора за вријеме НОР-а и револуције.

Јован Р. Бојовић

ЈУГОСЛОВЕНСКИ ИСТОРИЈСКИ ЧАСОПИС БРОЈ 1 И 2, 1962. ГОДИНА

Југословенски историјски часопис — ЈИЧ, орган Савеза историјских друштава Југославије, настао је с циљем да задовољи велику друштвену и научну потребу. Редакција ЈИЧ-а је у уводној ријечи истакла потребу излажења овог општејугословенског историјског часописа и његову основну оријентацију. Према обавези коју је редакција испакла, ЈИЧ ће „прије свега настојати да пружи преглед основне активности у области историјске науке у цијелој нашој земљи и да је систематски прати, настојећи да са савремених научних позиција општејужно поједине појаве и научна дјела, као и цијелокупни развитак југословенске историографије и да утиче на тај развитак, колико то може. Због тога ће већи број страница у ЈИЧ-у увијек бити посвећен критици и приказима дјела и расправа из историје“.

Први бројеви ЈИЧ-а (бр. 1 и 2 из 1962. год.) увјеравају да је било неопходно покренути један општејугословенски часопис у области историје. Они такође говоре да је редакција ЈИЧ-а почела успјешно да реализује обавезе које је преузела. Физиономија часописа је добро погођена. Он има рубрике: *Чланци и расправе; Дискусија; Прилози; Прикази и критике; Установе и организације; Конгреси, конференције и савјетовања*. У бр. 2 уведене су још двије рубрике — *Биљешке и Преглед докторских дисертација*.

Пажњу читалаца опште, а научних радника посебно, заслужу-

ју многи чланци, дискусија, прилози, прикази и други написи објављени у првим бројевима ЈИЧ-а. Међу њима су четри чланка који представљају резиме реферата и кореферата поднесених на III конгресу историчара Југославије (децембра 1961. г.). Три чланка обрађују теме НО рата и револуције народа Југославије — Перо Мораца: Друштвено-политичка кретања и политика КПЈ у устанку 1941; Јован Марјановић: Прилог изучавању југословенства у устанку 1941. и Радоје Пајовић: Политичке прилике у Црној Гори у вријеме капитулације Италије 1943. године. Четврти чланак — Срем у револуцији 1848—1849, чији је аутор Славко Гавриловић, представља резиме књиге која ће се ускоро појавити под тим насловом.

У другом броју ЈИЧ-а објављена су два чланка на словеначком језику — Бого Графенауер: *Tipologija kmečkih uporov in ljudskih vstaj pri jugoslavanskih narodih od XV do konca XVIII stoletja* и Фердо Гестрин: *Gospodarske osnove razrednih bojev na Slovenskem konec XV, in v XVI. stoletju*.

У рубрици *Дискусија* Бого Графенауер и Јарослав Шидак сажето полемишу о односу Петра Зринског према кметовима у доба уроте (1670), о чему је Ј. Шидак 1960. године писао у Архивском вјеснику III. Бранислав Ђурђев се у ширем осврту (Почетак краја једне тео-

рије у историјској науци) критички осврће на приказ IX интернационалног конгреса историчара у Штокхолму (августа 1960. год.) који је објављен у источноњемачком часопису Zeitschrift für Geschichtswissenschaft.

У оба броја ЈИЧ је објавио по један врло користан прилог. Бранко Петрановић је прилогом „О неким проблемима историје ФНРЈ“ (у бр. 1) постигао и више него што је истакнуто („да обавијести и евентуално заинтересује млађе кадрове историчара и архивиста за рад у овој области“). Доста обиман прилог Драгослава Јанковића „О послератним радовима на историји стварања југословенске државе“, поред информативности, заслужује пажњу и као критички приступ одређеним радовима. Аутор је нарочито указао на чињеницу да критика објављених радова о стварању југословенске државе 1918. није довољно развијена, а у закључку је истакао потребу да се обрати знатно већа пажња „истраживању друштвено-економске структуре и друштвено-економских кретања у југословенским земљама, нарочито уочи првог свјетског рата“ — и другим питањима. Без тих прегледних проучавања не може се — по мишљењу Д. Јанковића — очекивати једна конкретна марксистичка, у правом смислу ријечи научна обрада проблема стварања Југославије.

Прикази и критике заузимају врло видно мјесто у ЈИЧ-у. Оне чине више од $\frac{1}{4}$ обима часописа, што говори о врло значајној новини и о доброј оријентацији редакције. Такав напор од велике користи за шире упознавање свих оних који се интересују за нашу историографију и радове из области историје у другим земљама.

У броју 1 ЈИЧ-а објављени су прикази на 12 радова домаћих и страних аутора. То су: Б. Бурђев: Др К. Грубачић, Вождар Кнежевић — Монографија о знаменитом српском филозофу историје; Б. Храбак: М. Раденковић, Колубарска битка; Р. Петровић: Др Јосип Смодла-

ка, Из Партизанског дневника; Д. Ковачевић: Б. Крекић, Дубровник; Ж. Сечански: С. Гавриловић, Аграрни покрети у Срему и Славонији почетком XIX века; Н. Клаић: Е. А. Ефремов, Формирање феодалних сопствениости на земљу у Далматинској Хорватији; и М. М. Фрејденберг, „Верв“ в средновековној Хорватији; М. Грос: С. А. Landauer, European Socialism; А. Митровић: Новые документи из историји Мюнхена; Ј. Максимовић: G. T. Dennis, The Reign of Manuel II Palaeologus in Thessalonica 1382—1387.

ЈИЧ је у броју 2 објавио приказе и критике: А. Христов: Ј. Колишевски, Аспекти на македонското прашање; Б. Храбак: Хисторија Дубровника и нашег приморја у књизи Историје народа Југославије, и В. Винавер, Дубровник и Турска у XVIII веку; С. Ђирковић: Д. Ковачевић, Трговина у средновековној Босни; Д. Борђевић: М. Прос, Владавина хрватско-српске коалиције 1906—1907; Б. Петрановић: М. Ковачевић и М. Јеремић, Народна власт у Србији 1941—1961; С. Цветковић, С. Петровић, Седам секретара СКОЈ-а; Е. Пашалић: Всемирная историја, том I и II; А. Бенац; Том I, Праисторијски периоди; Б. Кризан: F. Fisher, Griff nach der Weltmacht — Die Kriegszielpolitik des kaiserlichen Deutschland 1914/18.

Као што се види, аутори приказа су наши познати научни радници у области историјске науке, тако да читалац добија поуздана обавјештења и мишљења о књигама које разматрају актуелне проблеме.

У рубрици *Установе и организације* објављене су информације: О раду Историјског друштва НР Црне Горе — Ђ. Пејовић; Годишња скупштина Института за националну историју и Историјског друштва НР Македоније — О. Ивановски; Рад Историјског института НР Црне Горе — Н. Мартиновић; Хисторијска библиографија Лексикографског завода — М. Ујевич.

Такође је и у рубрици *Конгреси, конференције и саветовања* објављено неколико корисних информација и осврта: Третји конгрес zgodovinarjev FLR Jugoslavije — F. Zwitter; Дванаести међународни конгрес византолога — J. Ферлуга; Други међународни конгрес за историју покрета отпора и Састанак југословенских и совјетских историчара — J. Марјановић; Међународни конгрес историчара у Апулији — В. Новак; Четврта конференција југословенских и немачких историчара у Дубровнику — Д. Милић; Боравак делегације пољских историчара у Југославији — Т. Никчевић.

У броју 2 ЈИЧ је донио у овој рубрици четири информације: Скупштина Савеза друштвава историчара Југославије — Б. Грубач и Т. Никчевић; XII годишња скупштина друштва историчара НР Србије — Б. Смиљевић; Припреме наших историчара за Конгрес у Прагу (септембар 1963. г.) — J. Марјановић.

Од броја 2 ЈИЧ је почео „да објављује *Преглед докторских дисертација* одбрањених у Југославији од ослобођења до данас, а које се односе на подручје историје“. Подаци су дати за 14 докторских дисертација по годинама: наслов дисертације, научна установа (факултет или академија), у којој је одбрањена и име аутора.

Резиме чланка дат је на једном од четири страна језика (руски, енглески, њемачки или француски).

Техничка опрема ЈИЧ-а је пријемна.

Југословенски историјски часопис је већ на почетку показао, и по тематизи и по сарадницима, општејугословенско обиљежје. Он је потпуно велику празнину у нашој историографији и на нов начин пришао рјешавању неких актуелних питања. Очекивања се, дакле, успјешно остварују већ изашлим бројевима ЈИЧ-а.

П. Р.

ПОВОДОМ ОДГОВОРА НА ПРИКАЗ УЦБЕНИКА „ИСТОРИЈА ЗА ОСМИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ“

У „Историјским записима“ 3—4 од 1962. године другови В. Радоњић, Б. Мрваљевић и Д. Петрић, писци уџбеника „Историја за осми разред основне школе“, одговорили су на наш приказ тога уџбеника, објављен у „Историјским записима“ број 2 из 1962. године. Можда нас тај напис, полазећи од тога колико су у њему оспорити наши ставови, не би подстакао да се поново враћамо на ту тему, када не би постојали и други разлози који нас овог пута наводе да ипак нешто кажемо. Ако не због другог, а оно бар да бисмо јавно одбацили извјесне примједбе аутора које они нијесу жељели да изоставе. Јер, можемо се спорити око тога да ли су и колико су у напису оштро формулисане неке оцјене, али та околност ипак не може дати за право друговима Радоњићу, Мрваљевићу и Петри-

ћу да стављају под знак питања нашу савјест и одговорност, или да нам приписују тенденциозно третирање појединих чињеница. А таквих је констатација у њиховом напису било ипак довољно, — истина негдје отворено, а негдје толико да се кроз пажљиво читање текста не тако тешко навири.

Међутим, и поред тога што се тако издашно позивају на одговорност и толерантност, они нијесу пропустили да истакну да уџбеник „не мора да се допадне свакоме, а поготово ономе који није имао прилике да уочи његову практичну вриједност“. Свако ко је заинтересован да види о каквом је уџбенику ријеч — има довољно могућности да се сам увјери колико смо били у праву када смо указали на не мали број слабости и грешака у уџбенику.